

Remissyttrande

Handläggare

Anna-Karin Rasmussen
Miljöprövningsenheten
anna-karin.rasmussen@havochvatten.se

Datum 2025-07-01

Dnr 2025-001356

Utrikesdepartementet

Yttrande över remiss av betänkandet Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion (SOU 2025:36)

Sammanfattning

Inledningsvis konstaterar Havs- och vattenmyndigheten att det finns fortfarande delar av avtalet som återstår att förhandla om, och det saknas därför viktiga detaljer i utredningen. Men utifrån dessa förutsättningar instämmer HaV i huvudsak i de förslag som lämnas i SOU 2025:36. Yttrandet är avgränsat utifrån myndighetens uppdrag. HaV noterar att flertalet ansvarsområden och uppgifter föreslås tilldelas myndigheten.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

HaV instämmer i följande förslag:

- införande av en ny separat lag
- att HaV ges uppdrag att hantera tillstånd och tillsyn
- att HaV bemyndigas att meddela föreskrifter för marina skyddade områden
- att HaV ges föreskriftsrätt om miljöbedömningar och avgifter

HaV anser att följande behöver förtydligas eller utredas vidare:

- lydelsen i 2 kap 23 § förslag till ny lag
- möjligheten att ta hjälp av andra nationer inom ramen för tillsyn
- en uttrycklig § som gäller tidsvillkor för tillstånd

Generella synpunkter

HaV instämmer i utredningens bedömning att det kommer bli aktuellt med myndighetens stöd till regeringen i deltagande vid arbetet inför partsmöten exempelvis med inrättandet av skyddade områden och deltagande i internationellt konventionsarbete samt föreskrifter för skyddade områden. Det finns även flera delar av konventionen som ska slutföras genom arbete i arbetsgrupper inom partsmöten framöver, där HaVs deltagande och stöd kommer att bli nödvändigt.

Detaljerade synpunkter

4.3.3 Avtalets skyldigheter bör införas i en ny lag

HaV instämmer i att det är mest lämpligt att införa en separat ny lag då ingen existerande lag passar ändamålet samt att regleringen är av speciell karaktär.

I den nya lagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om villkor för tidsbegränsning av tillstånd. Det bör vara möjligt och tydligt uttryckt att tidsbegränsa ett tillstånd. Liknelse kan göras vid 5 § lag om Sveriges ekonomiska zon eller 3 § lag om kontinentalsockeln, vilka båda utgör genomförande av havsrättskonvention och därmed är relevanta. Förslagsvis införs en liknande mening som finns i dessa lagar, i eget stycke i 2 kap. 30 § förslag till ny lag.

6. Överväganden avseende miljöbedömningar och nollalternativ

HaV stödjer att en tillståndsplikt införs utifrån ett gränsvärde avseende miljöpåverkan som prövas från fall till fall, och knyts till gränsvärdet för när en miljöbedömning krävs.

HaV delar synen att avtalets gränsvärde inte fullt ut motsvarar miljöbalkens och att det därför är bättre med en separat reglering som direkt utgår från avtalets lydelse.

I den nya lagen 2 kap 23 § om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll finns i andra punkten en skrivning som sannolikt syftar till att inkludera det som brukar beskrivas som ett noll-alternativ (se kursiverat avsnitt nedan). Nuvarande lydelse gör dock att denna funktion inte uppfylls.

23 § Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla följande:

1. Uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen.

"2. Uppgifter om rådande miljöförhållanden inklusive en bedömning av utgångsläget för den marina miljö som sannolikt kommer att påverkas och av hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas."

HaV föreslår följande förändring för att uppfylla nollalternativfunktionen:

"2. Uppgifter om rådande miljöförhållanden inklusive en bedömning av utgångsläget för den marina miljö, **samt hur utgångsläget kan komma att påverkas och hur förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas.**"

7 Marina skyddade områden

HaV instämmer i att internationellt konventionsarbete och samarbete, samt samverkan och koordinering med regionala havskonventioner, regionala fiskeriorganisationer och globala organisationer har stor betydelse för genomförandet av BBNJ-avtalet, särskilt för kapitlet om marina skyddade områden.

Enligt förslaget kan följande föreskrifter bli aktuella: *"Föreskrifter som behövs för att uppnå syftet med områdesskyddet får meddelas enligt första stycket och får avse inskränkningar för verksamheter och åtgärder i området såsom förbud mot fiske och annan utvinning av naturresurser, förorening, uppförande eller användning av anläggningar och andra konstruktioner. Föreskrifter enligt första stycket får även avse inskränkningar i rätten att färdas och vistas inom*

området samt om ordningen i övrigt.” Föreslagna inskränkningar och åtgärder är starkt kopplade till kompetenser hos internationella organisationer och avtal, vilket bör beaktas.

11.2.2 HaV:s föreslagna ansvar för miljöbedömningar, tillstånd och tillsyn

Genom betänkandets förslag bör HaV bemyndigas att som utgångspunkten handlägga och pröva frågor om tillstånd, men kan också vid vissa givna förutsättningar lämna över prövningen till regeringen.

Även bemyndigandet till HaV i 2 kap. 38 § och 5 § tillhörande förslag på ny förordning gällande detaljerade föreskrifter kommer innebära en mängd utrednings- och föreskriftsarbete för HaV. Detta gäller oavsett antal ansökningar, då detaljerna, föreskrifter mm behöver vara tillgängligt inför ett komplett genomfört regelsystem och före ansökningar eventuellt inkommer.

HaV föreslås också få ansvar att utöva tillsyn. Precis som utredningen beskriver så bör det främst bli aktuellt med skrivbordstillsyn. HaV anser att det bör utredas huruvida det kan finnas möjlighet att ta hjälp av myndigheter i andra stater vid eventuella tillsynsinsatser så som handräddning.

11.2.3 Ansvar för marina skyddade områden

HaV föreslås ges bemyndigande att meddela föreskrifter över marina skyddade områden och andra områden i havsområden utanför nationell jurisdiktion för vilka partskonferensen har beslutat om åtgärder (enligt del III i avtalet). HaV tillstyrker förslaget och understryker att myndighetens kompetens och eventuella ansvar kommer leda till arbetsinsats i dessa delar.

14.6.1 HaV:s deltagande och stödjande arbete vid konventionsarbete och partsmöte

HaV bedömer att det finns ett framtida behov av att myndigheten deltar och arbetar med utredning, framtagande av underlag och granskning inför och under det arbete som framtida partskonferenser kommer behöva arbeta med. Det gäller inte minst inledningsvis med framtagande av exempelvis gränsvärden och andra detaljerade beslut inom konventionsarbetet och partsmöte men även granskning av andra länders tillståndsunderlag inför beslut. Att det senare troligen kommer generera arbete för Sverige framgår av 2 kap 16 § den nya lagen, där det stipuleras att samråd ska ske. Därmed kommer troligen även Sverige behöva ta ställning vid samråd och andra länders sådana ansökningar. HaV kan bistå likt vid andra internationella havsrelaterade partsmöten, så som Londonkonventionen mot dumpning, Oskar och Helcom. Det är i dagsläget inte möjligt att bedöma hur stor arbetsinsats som kommer krävas årligen men beroende på omfattning kan resursförstärkning krävas.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Johan Kling. I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredarna Anna-Karin Rasmussen, Pia Norling, Jan Schmidtbauer Crona, Jenny Hertzman och verksjuristen Fredrik T Lindgren medverkat.

Anna Ledin